

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 136.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, četrtek 7. decembra 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Brez kompasa

Naravnost neverjetno je, kako nekateri ljudje pod vtisom zunanjih dogodkov neprestano menjajo svojo orientacijo. Kar na lepem pričakujejo rešitev in srečo od strani, za katero so se pred kratkim dobro vedeli, da jim ne more dati nobene rešitve, ker njeni interesi niso identični z njihovimi. Teh ljudi, ki neprestano kolebajo med enim in drugim ekstremom, ki nihajo od enega stališča do drugega, sicer ni mnogo, so pa med njimi celo ljudje, ki se s ponosom prištevajo med intelektualce. Kljub temu pa so ljudje brez kompasa in vsak val iz tujega sveta spreminja smer njih ladj. Ali se res ne zavedajo, da na ta način, če se tako zelo udajajo tujim valovom, sploh nikdar ne pridejo do obrežja?

Prav za prav je nepojmljivo, kako more nastati med našimi ljudmi takšna brezorientiranost. Deset in desetletja se je razvijala naša nacionalna misel v eni jasni črti in nas končno privedla do zedinjenja in svobode. V težkih časih, ki smo jih že preživeli in ki jih še preživljamo, se je neštokrat izkazalo, da je bila ta rešitev za nas najboljša in da bi morali vsak večer hvaležno poklekati, da je do nje prišlo. Kaj torej treba loviti se še za tujimi mislimi, ko pa vendar imamo to, kar je nam potrebno in koristno! Ostanimo svojim idealom zvesti, ostanimo sami sebi zvesti in ne lovimo se za gesli, dostikrat silno praznimi gesli, ki prihajajo iz tujine. To so le vabe, na katere se love kalini.

Zaupanja v samega sebe našim ljudem naravnost neverjetno manjka. Vsaka vest v tujem listu, pa naj bo še tako abotna, ima večjo veljavo ko resna vest v naših listih. Zlasti v času naših notranje političnih kriz je zanimivo, kako nekateri naši ljudje prisegajo na vsako vest, ki jo o krizi objavi kak tuj list. In vendar se je že sto in stokrat izkazalo, da so vsi ti listi o našem notranje-političnem življenju mizerno slabo informirani. Pa kako naj tudi bodo, ko pa se še nikdar niso potrudili, da bi res razumeli bistvo našega hotenja in jedro naših notranje-političnih odnošajev!

Ta brezorientiranost ni v čast niti preprostem človeku, še manj pa intelektualcu, kajti priča o popolnem pomanjkanju one samozavesti, ki jo mora imeti vsak, kdor hoče veljati za kulturnega in svobodnega človeka. Naj se odigravajo na svetu še tako burni dogodki, vendar mož, ki ima le nekaj prave močlasti, ne bo podlegel razburljivosti teh dogodkov, temveč zvesto in odločno nadaljeval svoje delo na temelju, ki so ga zgradile generacije in ki so vzgojile tudi njega. Kdor je mož, ima svoj kompas in njegova ladja se nikdar ne izneveri svojemu cilju, le šalobarde mečejo valovi iz ene strani v drugo.

Ni pa le stvar osebne casti, da ima človek svoj kompas, temveč tudi vse gospodarsko življenje trpi, če so ljudje brez vsake trdne orientacije. Zbegani ljudje niso sposobni za nobeno konstruktivno delo, omahljivi so brez požrtvovalnosti, ljudje brez orientacije so tudi brez iniciativnosti in brez podjetnosti. Življenje narodov napreduje samo takrat, kadar vse pripadnike naroda združuje trdno zgrajena in v ljudeh močno zasidrana nacionalna zavest.

Ljudje brez kompasa so ljudje majhnega obzorja in še bolj prillikave volje. V mirnih časih vse te njih malo razveseljive lastnosti ne povzročajo posebne škode, v časih, kakršni so današnji, pa morajo takšni ljudje izginiti. Kajti nobenemu Slovencu in nobenemu Jugoslovancu ni treba, da bi bil danes brez kompasa. Naj le malo odpre oči in pogleda naokoli, pa

bo videl, da mora imeti svoj kompas že davno. Zato naj se po tem tudi ravna in krepko zagrabi za vesla, pa se mu ni treba bati nikakih valov, pa naj prihajajo od kjer koli. Tudi iz največjih viharjev so se srčni in sposobni mornarji rešili, rešili dostikrat tudi brez vseh izgub. So pa tudi ljudje, ki bi utonili v mlakuži, tako brez vsake volje so.

Nam je potrebno delo, mnogo dela, pri tem pa veliko požrtvovalnosti in potem moremo mirno gledati v bodočnost, pa naj se godi okrog nas kar koli. Če pa bomo brez kompasa, pa še brez krepke volje, potem se res lahko bojimo ne le vsakega viharja, temveč celo vetriča. V prvi vrsti je vse odvisno od nas samih!

Nejasnosti protidraginjske uredbe Kazni pa kljub temu drakonične

Trgovinska zbornica v Beogradu je poslala ministru za socialno politiko ter trg. ministru predstavko, v kateri pravi, da je konferenca trgovinskih in industrijskih zbornic z dne 17. in 18. XI. soglasno konstatirala naslednje pomanjkljivosti uredbe o zatiranju draginje in brezvestne špekulacije.

»V mnogih svojih določbah, zlasti v kazenskih, pomeni uredba za gospodarske ljudi znatno poostreitev v primeri z dosedaj veljavnim zakonom o zatiranju podražitve življenjskih potrebščin. Poleg tega izvajajo pristojne oblasti v večini primerov že itak prestrogo uredbo drakonično celo tedaj, kadar za njeno uporabljanje ni niti upravičenih razlogov.

Zato smatra konferenca gospodarskih zbornic za potrebno, da se v smislu § 23. uredbe predpišejo navodila glede naslednjih vprašanj:

1. Kaj se naj prav za prav razume pod »drugimi predmeti nujne potrebe« po toč. 6. čl. 1. uredbe? V pravilniku za izvajanje zakona o zatiranju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije je bil ta pojem razmeroma dobro preciziran. Ker pa je ta pravilnik z uredbo razveljavljen, je sedaj to vprašanje odprto, vendar pa je velikega pomena in se mora rešiti.

2. Uporabljač čl. 2. (2) uredbe kažejo pristojne oblasti tendenco, da smatrajo za prepovedano vsako kopičenje blaga, ne ozirajoč se na besede »z namenom, da se blago in živila odtegnejo prometu ter s tem zviša njihna cena.« Tako postopajo oblasti skoraj v vseh primerih, ko imajo posamezne tvrdke svoja skladišča izven se-deža svojega obrata.

3. Kadar na trgu skoči cena nekemu blagu, se more dotična vrsta prodajati po zvišani ceni celo takrat, kadar je bilo blago nabavljeno po prejšnji nižji ceni. To je ena osnovnih pravic trgovine! Pri oblastih pa se kaže tendenca, da se dela razlika med blagom, nabavljenim po prejšnji nižji ceni in blagom, nabavljenim po novi zvišani ceni.

4. Kaj se mora razumeti pod trgovskim čistim dobičkom po členu 8. uredbe? V pravilniku za izvajanje zakona o zatiranju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije je bil ta pojem precej jasno definiran. Ker pa je sedaj ta pravilnik s protidraginjsko uredbo razveljavljen, je to vprašanje odprto, v resnici pa je velikega pomena in se mora tudi rešiti.

5. V čl. 10. (2) uredbe je jasno povedano, da določajo »člane in njih namestnike v protidraginjskih odborih, ki zastopajo gospodarske

ali profesionalne organizacije njihovih organizacij«. Nekatere oblasti pa te določbe ne upoštevajo, temveč same imenujejo zastopnike trgovcev, zlasti pa, če v dotičnem kraju ni združenja trgovcev. Zato je treba opozoriti, da morajo v vseh primerih zahtevati, da imenujejo člane teh odborov pristojna združenja trgovcev.

6. Mnoge upravne oblasti prve stopnje smatrajo, da opravljajo protidraginjski odbori v smislu

odgovor trgovinskega ministrstva:

»1. Izredne razmere zahtevajo izdajo izrednih ukrepov zaradi zaščite širokih krogov potrošnikov pred raznimi škodljivimi posledicami, katerim so bili prej izpostavljeni. Nemogoče je predpisati vse ukrepe, ki bi bili v ta namen potrebni. Nasprotno je treba izdati samo neke generalne določbe, s katerimi se omogoči, da se s končnimi razsodbami pristojnih sodnih oz. upravnih oblasti rešijo razna vprašanja, ki bi se kasneje mogla pojaviti, katerih pa uredbo-dajalec ni mogel predvideti. Zato je po mnenju ministrstva potrebno, da se reši vprašanje, kateri drugi predmeti naj se smatrajo kot neobhodno nujni po toč. 6. čl. 1. uredbe, z judikaturjo.

2. Vprašanje, ki je postavljeno pod toč. 2. zbornične predstavke je rešeno z navodilom trg. ministrstva ter socialnega ministrstva, ki je bilo objavljeno v »Službenih novinah« z dne 27. oktobra 1939.

3. Pod toč. 3. postavljeno vprašanje zbornične predstavke se mora rešiti na način, ki je naveden po čl. 1. in to ne samo tako, kakor to ustreza interesom trgovcev, temveč tudi tako, kakor to ustreza pravičnosti in interesom potrošnikov.

4. Čl. 8. protidraginjske uredbe govori o dovoljenem in običajnem trgovskem dobičku, kar pomeni, da bo pristojno sodišče v konkretnem primeru upoštevalo tu v poštev prihajajoče trgovske običaje, ki so izvir prava kakor pisano pravo, kadar ni slednjega.

5. V čl. 10. odst. 2. protidraginjske uredbe pravi izrečno, da člane protidraginjskega odbora, ki zastopajo gospodarske ali stanovske organizacije kot tudi njih namestnike določajo dotične organizacije. Če bi neka občna upravna oblast postopala proti tej določbi, se morejo dotične organizacije obrniti na pristojno višjo upravno oblast, da ta poskrbi za pravilno izvajanje zakona.

6. Kar je navedeno pod 5. velja tudi za rešitev vprašanja, ki je navedeno v toč. 6. zbornične predstavke,

čl. 10. (2) uredbe samo funkcijo policijskih agentov oz. ovaditeljev. S tem se popolnoma izgrava hvalevredna misel uredbodajalca.

7. Zelo veliko število prijav oz. prijav po čl. 18. (1) uredbe so anonimne. Takšne prijave se sploh ne bi smele vzeti v reševanje, ker se z njimi upravnim oblastem in gospodarskim ljudem povzročajo samo velikanske težave.

Na to predstavko je dobila zbornica naslednji

7. V čl. 18. odst. 2. protidraginjske uredbe se pravi, da se izsleditev prekrškov vrši po predpisih veljavnih postopkov, prehodno pa po določilih kazenskega sodnega postopanja. V kolikor se morejo po teh predpisih izvesti ti postopki tudi po uradni dolžnosti pristojnih upravnih oblasti, morejo te izkoristiti tudi anonimne ovadbe. Če pa se morejo ti postopki izvesti samo na podlagi prijav, potem po mnenju ministrstva te prijave ne smejo biti anonimne. Ministrstvo si bo

Seja glavnega odbora Zveze trgovskih združenj

za dravsko banovino bo v petek dne 15. decembra 1939 ob pol 9. uri dopoldne v Celju v mali dvorani Narodnega doma.

Dnevni red:

1. Poročilo o seji ožjega odbora.
2. Poročilo predsednika.
3. Poročilo blagajnika in razprava o proračunu za 1. 1940.
4. Razprava o draginji.
5. Razprava o slovenskih gospodarskih zahtevah.
6. Predlogi združenj in predsedništva Zveze.
7. Slučajnosti.

Prosim Vas, da se seje zanesljivo udeležite.

Zveza trgovskih združenj za dravsko banovino v Ljubljani.

Predsednik: Stane Vidmar s. r.

Tajnik: Dr. Ivko Pustišek s. r.

prizadevalo, da bodo pristojne oblasti postopale po tem njegovem stališču.

Končno se pripominja, da se je že sedaj pokazala potreba, da se izda pravilnik, ki ga omenja čl. 23. protidraginjske uredbe, s katerim naj bi se izdala natančna navodila za razumevanje in izvajanje posameznih določb uredbe, ki so nezadostno določene. Ministrstvo si bo prizadevalo, da bo ta pravilnik čimprej izdan.

K temu odgovoru bi pripomnili samo naslednje. Kadar se izda uredba z naravnost drakoničnimi sankcijami, mora ta pač biti popolnoma jasna ali pa mora njeno izvajanje pomeniti za prizadete težko krivico. Pravilno bi zato bilo, da bi se takšna uredba izvajala šele takrat, kadar bi bila v resnici jasna, ker so nejasne uredbe vedno tudi krivične. Trgovci so to tudi že občutili.

Zlata nedelja bo letos 17. decembra

Zlata nedelja se imenuje zadnja nedelja pred božičnimi prazniki. To nedeljo so redno vse trgovine odprte, da se omogoči tudi med tednom zaposlenim ljudem, da si brez vse naglice kupijo blago, ki ga potrebujejo za božič. V dobrih starih časih je bil promet v trgovinah to nedeljo zlasti velik in od tega je dobila ta nedelja tudi svoje ime.

Letos pa pade zlata nedelja na sveti večer. Zato bo šlo vse prebivalstvo to nedeljo letos že med božične praznike, ki se bodo letos s tem podaljšali za en dan. Zato pa je tudi nemogoče, da bi bila letos zlata nedelja 24. decembra, ker bodo takrat za vse ljudi že veljali božični prazniki.

Samo naravno je zato, da je Združenje trgovcev v Ljubljani sklenilo, da velja letos kot zlata nedelja že nedelja dne 17. decembra. Ta dan bodo vse trgovine odprte, dočim bodo 24. decembra vse trgovine zaprte.

Združenje prosi vse občinstvo, da to upošteva in da si nakupi vse potrebno blago že pred 24. decembrom.

To prosi združenje tudi zato, ker je prelozilo zlato nedeljo od 24. na 17. december zaradi svojih namene. Vsem nameščencem bi bili božični prazniki pokvarjeni, če bi morali biti na nedeljo, ko je

že sveti večer, ves dan v trgovini. S preložitvijo zlate nedelje na 17. december pa bodo imeli trgovski pomočniki in pomočnice 3 dni lepih božičnih počitnic, ki so jih s svojim delom pred prazniki tudi zaslužili.

Delavska zbornica je z velikim zadoščenjem sprejela sklep Združenja trgovcev in upamo, da ga bo prav tako sprejelo tudi vse občinstvo.

Zlata nedelja je torej letos 17. in ne 24. decembra!

Gospodarska vojna Nemčije in Anglije

Angleški gospodarski tisk je začel kampanjo, da Anglija zniža cene za vse predmete, ki jih prodaja Nemčija, zviša pa cene predmetov, ki jih kupuje Nemčija. S tem bi se nemška trgovina zadela še v onih državah, s katerimi nemška trgovina ni dosti ovirana. »Ekonomist« je sedaj navedel dva primera, kako naj Anglija konkretno to načelo izjavi. Švedska uvaža iz Nemčije premog. Anglija naj zato zniža cene svojemu premogu, da izloči Nemčijo iz švedske zunanje trgovine. Nasprotno pa naj dvigne Anglija ceno za dansko surovo maslo. Nemčija bo v prvem primeru dobila manj deviz, v drugem pa morala plačati za uvoženo blago več, kakor pa bi plačala sicer.

Akcija trgovstva za obmejno šolstvo

dobro in razveselivo napreduje. Ze sedaj moremo reči, da je uspeh akcije zagotovljen in da bo v ponos slovenskemu trgovstvu, ki bo z njo zopet enkrat dokazalo svojo visoko narodno zavest.

Da pa bo akcija v vsakem pogledu brezhibna, poziva tajništvo Zveze trgovskih združenj vsa trgovska združenja, da pošljejo najkasneje do 10. decembra svoja dokončna sporočila Zvezi, da bo mogla ta razdeliti darila na šole.

Prosimo vsa združenja, da se golovo po tem ravna.

Opozorilo lesnim trgovcem

Lesni trgovci se opozarjajo, naj ne sklepajo pogodb za dobavo večjih količin lesa, če nimajo blaga že na zalogi. More se jim sicer pripetiti, da bodo pri večjih spremembah cen ali zaradi drugih nepredvidenih okoliščin kupci kupčije stornirali. Zato je previdnost pri sklepanju pogodb nad vse potrebna!

Trgovcem radovljjskega okraja!

Združenje trgovcev v Radovljici opozarja ponovno svoje člane trgovce, da priskrbijo nemudoma svojim pomočnikom, pomočnicam, vajencem in vajenkam predpisane poslovne knjižice. Te knjižice izdaja združenje na podlagi krstnega lista, učnih in pomožniških izprijčeval, dveh slik in popisa osebe, kakor je popisano v »Opozorilu«, ki smo ga poslali vsakemu članu. Ker se večina članov temu opozorilu ni odzvala, prosimo ponovno v interesu vseh članov, da poslovne knjižice takoj nabavijo, kajti po novem letu bo kaznovan vsak nameščene, ki ne bo imel poslovne knjižice in se tudi ne bo smel sprejeti v službo brez knjižice.

Združenje tudi opozarja, da se morajo trgovski nameščenci takoj po nastopu službe in izstopu pri Združenju prijaviti in odglasiti, sicer jim Združenje službovanja ne more potrditi.

Pokojninsko zavarovanje se razširi tudi na trgovske pomočnike

V zvezi z izdajo uredbe o razširjenju pokojninskega zavarovanja na vse trgovske pomočnike je bila te dni seja zastopnikov vseh pokojninskih zavodov, katere se je udeležil tudi zastopnik ministrstva za soc. politiko g. Bizjak.

Po zakonu o pokojninskem zavarovanju trgovski pomočniki, čeprav spadajo nedvomno v vrsto zasebnih nameščenec, še niso bili zavezani pokojninskemu zavarovanju. Na podlagi pooblastila finančnega zakona pa more minister za socialno politiko in ljudsko zdravje razširiti pokojninsko zavarovanje tudi na trgovske pomočnike. V tem smislu je uvodoma omenjena seja tudi podrobno razpravljala o tem vprašanju ter sklenila, da se takoj izdela načrt uredbe o razširjenju pokojninskega zavarovanja na vse trgovske pomočnike, za katere bodo ustanovili pokojninski zavodi posebne oddelke z ozirom na njih posebni položaj. Nadalje je bilo sprejeto stališče, da imajo trgovski pomočniki v primeru, da bi njihovo pokojninsko zavarovanje prenehalo, pravico, da se jim povrne 80% njih dejansko vplačanih prispevkov. To pa tako dolgo, dokler se ne ustanovi obvezno pokojninsko zavarovanje za samostojne trgovce, v katerem primeru bi veljalo za eno in drugo zavarovanje načelo vzajemnosti.

Ze prihodnji teden bo o izvedbi pokojninskega zavarovanja trgovskih pomočnikov še nekaj sej in konferenc, da se bo moglo to zavarovanje čimprej tudi izvesti.

Anketa zaradi zboljšanja plač zasebnim nameščencem

V torek dopoldne je sklicala banska uprava na predlog Delavske zbornice anketo o ureditvi plač zasebnih nameščenec zaradi nastale draginje. Anketo je vodil načelnik Anton Kosi.

Od delodajalcev so se udeležili ankete: za Zbornico za TOI podpredsednik zbornice Rihard Skubec, zbornični svetniki Stane Vidmar, Josip Kavčič, dr. Ciril Pavlin in podpredsednik Ogrin in tajnik dr. Pless.

Za Zvezo trgovskih združenj: podpredsednik Anton Verbič in tajnik dr. Pustišek.

Za Zvezo industrijev gen. tajnik dr. Adolf Golia in člani uprave Zdenko Knez, inž. Zupane, inž. Remec, inž. Dračar in g. Launich.

Za Združenje trgovcev: člana

uprave Lukič in Novak ter tajnik Lojze Šmuc.

Anketo je otvoril načelnik Kosi ter dejal, da je bila anketa sklicana v smislu ministrske uredbe o minimalnih mezdah in sklepanju kolektivnih pogodb. Če na anketi ne bi prišlo do sporazuma, bi se banska uprava poslužila čl. 3. in 6. uredbe o minimalnih mezdah ter sama predpisala minimalne mezde.

Referent Delavske zbornice Jurij Stanko je nato obširneje utemeljil potrebo ankete ter nujnost, da se mezde in plače prilagode sedanjim cenam.

Podal je nato obširen referat o naraščajoči draginji ter sedanjih mezdah in plačah. Iz njegovega referata posnemamo:

Stališče in zahteve delojemalcev

Delavska zbornica je ugotovila, da so se začele cene živilom polagoma dvigati že v juliju 1939, zlasti pa so občutno narasle po 1. novembru. Zaradi tega so prišle rodbine delavcev v največjo težavo, zlasti še, ker je že bila dosežena skrajna spodnja meja pri izdatkih za živila in bi njeno znižanje postalo že zdravju škodljivo.

Nato je na podlagi statistike Okrožnega urada navedel podatke o zaslužkih delavcev. Po tej statistiki ima od 98.857 zavarovanih oseb mesečni zaslužek od 200 do 350 din 22,3%, od 350 do 420 din 46,5%, od 420 do 500 din 31,2%.

Pri Trgovsko bolniškem podpornem društvu ima od skupno 10.089 zavarovanih oseb mesečni zaslužek od 200 do 350 din 16%, od 350 do 420 din 21% in od 420 do 500 din 63%.

Glede trgovskih nameščenec pa je navedel referent naslednje številke:

Manj kot 500 din mesečno je prejelo 789 nameščenec ali 30,5%,

manj kot 720 din mesečno 622 ali 24,2% nameščenec,

manj kot 1000 din mesečno 591 ali 22,9% nameščenec,

manj kot 1435 din mesečno 377 ali 14,6% nameščenec.

Več kot 1435 din je prejelo 207 nameščenec ali 7,8%.

Po teh statistikah (ki pa jih ne moremo označiti kot popolnoma pravilne) je nad 60% vseh delavcev in nameščenec zaslužilo manj kot 850 din mesečno.

Po indeksu Delavske zbornice so se izdatki delavca s plačo 875 din od 1. septembra povečali od 100 na 116,4. Cene pa še vedno narasčajo.

Indeks mestnega statističnega urada izkazuje, da so se živila od julija do 1. decembra 1939 zvišala za 17,5%.

Zato delavstvo želi:

1. zvišajo naj se sedaj veljavne minimalne mezde na najvišjo po uredbi možno višino,

2. da se določi nova osnovna meza za vso državo in

3. predpišejo minimalne mezde tudi za nameščene, trg. pomočnike in kvalificirano delavstvo.

Konkretno pa naj predlaga anketa banu dravske banovine naslednje ukrepe:

I.

Da se prepreči nedogledne posledice, ki jih mora povzročiti občuten porast draginje, se predlaga:

1. cene najvažnejšim živilom naj se maksimirajo, z intervencijsko politiko pa poskrbi, da bodo po tej ceni zadostne količine živil na razpolago.

2. Drž. institucije naj kupujejo na trgih le, kolikor to dopušča tržna situacija. Če špekulacija nedopustno dviga cene, naj drž. institucije (direkcija za prehrano in Prizad) prodajata od svojih zalog.

3. V vseh krajih in ne le na sedežih sreskih načelstev naj se ustanove odbori za zatiranje draginje; v te odbore naj se imenuje zastopnik konsumentov na predlog Delavske zbornice.

4. Ustanovi naj se banovinski odbor za zatiranje draginje kot posvetovalni organ banske uprave. V ta odbor naj se na predlog DZ imenujeta dva zastopnika delavcev in nameščenec. Odbor naj sestavi indeks za ugotavljanje draginskih sprememb, ki naj služi kot podlaga za avtomatično prilago-

Ko so bile te zahteve predložene, so se zastopniki delodajalcev o vseh teh zahtevah posvetovali, nakar je zbornični podpredsednik Rihard Skubec v imenu vseh označil stališče delodajalcev takole:

Delodajalci v načelu ne ugovarjajo, da se cene živil maksimirajo, vendar pa bi se to moralo izvesti za vso državo. Zelo dvomljivo pa je, če je naš upravni aparat takšni nalogi kos.

Delodajalci sprejemajo tudi zahtevo glede ustanovitve novih protidraginskih odborov, toda pod pogojem, da bodo v teh v enakem številu zastopani delodajalci ko delojemalci.

Ne morejo pa se strinjati s predlogom glede sestavitve draginskega indeksa, ker se ta doslej še nikdar ni izkazal. Tudi v drugih državah so izkušnje pokazale, da se indeks ne more pravilno sestaviti. Poleg tega je treba upoštevati, da so razmere v vsakem kraju drugačne in celo v istem kraju nima vsako podjetje istih pogojev. Predlog je zato vsaj zaenkrat v celoti neizvedljiv.

Glede zvišanja plač, kakor se predlaga pod II. 1, morajo delodajalci izjaviti, da tega predloga ne morejo v celoti sprejeti, ker se takšni predlogi ne morejo diktirati. Izjavljajo pa, da bo Zbornica za TOI pozvala vse svoje člane, da v okviru stvarne možnosti prilagodijo plače sedanjim razmeram, v kolikor se to še ni zgodilo.

Druga točka o avtomatičnem spreminjanju plač pa je nesprejemljiva.

Delodajalci pristajajo, da se minimalne mezde zvišajo za 0,50 din, vendar pa to ne sme veljati za podjetja, ki bi dokazala, da tega poviška ne morejo prenesti. To velja zlasti za podjetja, ki imajo sklenjene celoletne pogodbe (posebno stavbena). Vsa kalkulacija teh podjetij bi padla, če bi se mezde nakrat spreminile.

Načelno ne ugovarjajo delodajalci uvedbi minimalnih mezd tudi za trg. pomočnike in zasebne nameščene, vendar pa se morajo prej zaslusiti prizadete organizacije delodajalcev.

Za kvalificirano delavstvo pa takšna uredba ni potrebna, ker so itak že zaščiteni po uredbi o minimalnih mezdah in ker tudi pod-

goditev zaslužkov spremenjenim draginskim razmeram.

II.

Ker se je indeks cen živil dvignil za 14,6 do 17,5%, naj se uvede s 1. decembrom naslednje draginske doklade:

1. za december za zaslužke do 1000 din 20% bruto izplačanih zneskov, za zaslužke do 2000 din 15% in za večje zaslužke po 10%.

2. Če bi se draginja spremenila za 2 ali več odstotkov, se za ta odstotek zviša ali zniža v prihodnjem mesecu tudi draginska doklada. V nobenem primeru pa plače ne smejo biti nižje ko 1. novembra 1939.

III.

Bana pa naprošajo zastopniki delavcev:

1. da zviša minimalne mezde za 20%, t. j. povprečno pol dinarja na uro.

2. da predpiše minimalne mezde tudi za zasebne nameščene in trgovske pomočnike in za skupine onih kvalificiranih delavcev, za katere bi to zahtevale zainteresirane organizacije.

3. Minister za soc. politiko naj predlaga zvišanje osnovne mezde na 3 din na uro.

IV.

Zvišajo naj se plače tudi aktivnih in upokojenih javnih nameščenec.

Stališče delodajalcev

jetja kvalificirane delavce bolje plačujejo ter upoštevajo njih sposobnost.

Delodajalci ne ugovarjajo zvišanju minimalne mezde na 3 din na uro, vendar le, če se to izvede v vsej državi, ker bi sicer trpela konkurenčna sposobnost podjetij v Sloveniji.

Popolnoma pa soglašajo delodajalci z zahtevo zvišanja plač javnih nameščenec, kar je itak tudi že predlagala Zbornica za TOI na svoji zadnji plenarni seji.

Sklepi ankete

Po krajši debati se je sestel poseben redaktorski odbor, v katerega so bili izvoljeni za delodajalce gen. rav. Rihard Skubec, tajnik zbornice dr. Pless in gen. tajnik Zveze industrijev dr. Golia, za delojemalce pa gg. Stanko, inž. Košir in Kosem. Ta odbor je ugotovil naslednje sklepe ankete:

Direkcija za prehrano in Prizad naj učinkoviteje intervenirata, da se zajezi sedanji draginski val. Ugotavlja se, da se je najbolj podražilo baš ono blago, ki ga je v državi v izobilju.

Ustanove naj se protidraginski odbori in banovinski odbor, v katerih naj bodo enako zastopani delodajalci in delojemalci.

Zbornica za TOI bo priporočila vsem svojim članom, da prilagode zaslužke svojih uslužbencev sedanjim razmeram.

Glede zvišanja minimalne mezde je anketa za zvišanje na 3 din, vendar se naj to izvede v vsej državi, sedanja minimalna meza se naj zviša za 0,50 din, upoštevajoč izjeme po čl. 3. uredbe. Minimalne mezde naj veljajo tudi za zasebne nameščene in trg. pomočništvo.

Anketa se pridružuje apelu za zboljšanje plač drž. in samoupravnih uradnikov.

Frančiškanska ulica 3

Politične vesti

Sovjetska »Komintern« poziva Romunijo, da sklene podobno pogodbo s Sovjetsko Rusijo ko baltske države.

Ravnatelj lista »Telegrafo« Ansaldo, ki je v zelo prijateljskih odnosih z grofom Ciano, je objavil članek, v katerem primerja postopanje Sovjetske Rusije proti Finski ter postopanje Italije z Albanijo ter pravi: »Pred nekaj dnevi izvršena posvetitev albanskih zastav je dokazala, da Italija v največjem obsegu priznava Albaniji pravico, da ohrani lastno narodno individualnost in da pod zaščito Italije ostaja narod z lastno državno organizacijo, lastnim jezikom in lastno kulturo. Albanija ni osvojena, temveč z Italijo zvezana nacija.« Res, lepe besede!

Churchill je govoril o bilanci pomorske vojne in označil situacijo za zaveznike kot ugodno. Dejal je, da so samo Angleži v zadnjem tednu potopili 5 nemških podmornic. Od Francozov uničene podmornice tu niso vštete.

Sovjeti izjavljajo, da bodo sovjetski zastopniki takoj zapustili Zenevo, kakor hitro bi Zveza narodov začela razpravljati o finškem protestu proti napadu Sovjetske Rusije.

Finska vlada je s posredovanjem švedskega poslanca v Moskvi ponudila sovjetski vladi obnovo pogajanj. Finska vlada izjavlja, da je vedno pripravljena sprejeti sovjetske zahteve, če je to v skladu s suverenostjo in neodvisnostjo finske republike. Molotov pa je vsaka pogajanja odbil.

Sovjeti groze, da bodo poslali nad Helsinki 500 vojnih letal in z bombardiranjem popolnoma uničili mesto, če Finci ne bodo sprejeli vseh zahtev sovjetske vlade. Po vestih iz Moskve, bi morala biti okupacija Finske do 21. decembra končana, ker praznuje namreč Stalin 21. decembra svojo 60. letnico.

Vojni komisar Vorošilov je prevzel vrhovno poveljstvo nad četami na finski fronti.

Sovjeti so začeli ofenzivo proti finski vojski na vsej fronti. Zbrali so okoli 1 milijona vojakov. Posebno številni so motorizirani oddelki. Posebnih uspehov pa niso dosegli, ker je obramba Fincev zelo učinkovita in ker mora sovjetska vojska premagovati velike težave. Več uspeha so dosegli sovjeti le na skrajnem severu. Mannerheimove obrambne črte niso mogli nikjer prebiti. Zasedli so tudi več otokov v Finskem zalivu.

Finci poročajo o znatnih uspehih. Finski letalci so napadli letališče v Murmansku, kjer so baje uničili 60 sovjetskih letal. Poročajo tudi o številnih ruskih ujetnikih ter velikem številu uničenih sovjetskih tankov.

Na švedskem postaja vedno močnejša zahteva javnosti, da švedska aktivno podpre Finsko.

Moskovska »Pravda« je objavila poziv finske komunistične stranke na finske vojake. Vojaki naj odlože orožje, pozdravijo rdečo armado, postavijo ljudsko vladno, generale in veleposelnike naj zapode, banke in industrije naj socializirajo, veleposelstva pa razdele. Nato naj sklenejo mir s Sovjetsko Rusijo.

Vrhovno poveljstvo finske vojske je izdal ukaz, da se morajo finske vojne sile samo braniti in da smejo preiti v ofenzivo samo takrat, kadar bi skušale zopet zavzeti izgubljeno postojanko.

Papež Pij XII. namerava predlagati vsem vojskujočim se državam, da sklenejo za božične praznike premirje. Na zapadni fronti se ta predlog pač ne bi težko izvedel.

Ker je stopila v veljavo angleška blokada nemškega izvoza, je Nemčija opozorila nevtralne države, da se nemška blokada razširja okoli vse Anglije in da imajo poveljniki nemških vojnih ladij ukaz, da morajo v določenih predelih angleških teritorialnih vod takoj potopiti vsako ladjo, pa naj pripada kateri koli narodnosti.

Hitler je proglasil Gdinfo za nemško vojno pristanišče.

Nemška vlada je obvestila švedsko vladu, da njeno zastopništvo v Berlinu ne more več zastopati poljske vlade.

V češko-moravskem protektoratu je sedaj 250.000 nemških vojakov. V to število pa so všteti tudi policijski oddelki ter oddelki SS.

Britanska vlada je vpoklicala za 1. januar tretji letnik. S tem se bo število angleške milice vojske povečalo za 225.000 na 675.000. Vsa angleška vojska se bo s tem povečala na 1.200.000 mož.

Predsednik Roosevelt je imel s proračunskim ravnateljem sejo, kako bi se mogli doseči v novem proračunu prihranki, ki so nujno potrebni, ker bodo izdatki za vojsko dosegli nezasišeno vsoto 2,2 milijarde dolarjev.

Pomanjkanje soli

Iz črnomeljskega okraja prihaja vest, da tam že 14 dni primanjkuje soli. Ljudje morajo hoditi na desetine kilometrov daleč, da najdejo še kje kak kilogram soli.

Zveza trgovskih združenj je zaradi tega že intervenirala in upamo, da bo njena intervencija tudi uspešna.

V zvezi s tem pa bi pripomnili. Zelo dobro je bila sprejeta vest, da se cena soli ne bo zvišala. Toda zelo malo pomaga ta vest, če pa soli primanjkuje. Zato naj se najprej poskrbi, da bo povsod dovolj soli.

Prevelika gorečnost orožnika

Izvajanje protidraginjske uredbe je povzročilo tudi marsikatero nedopustnost, kar ni ni čudno, ker je uredba mnogo preveč nejasna. Bili smo tudi pripravljeni na to, da bo pri izvajanju uredbe nastalo mnogo nepotrebnega trenja in da bo ponekod iz uredbe o zatiranju draginje nastalo pravo šikaniranje trgovcev. Nekateri menda mislijo, da si sme sedaj vsakdo ohladiti svojo jezico nad trgovcem ali pa da je zelena zavist proti trgovcu tudi že argument po tej uredbi.

Pri znani gorečnosti naših državnih nameščencev pa tudi ni nič čudnega, če nekateri mislijo, da morajo biti bolj papeški ko papež sam. Tako je menda mislil tudi neki orožnik, ki je ukazal trgovcem svojega kraja, da mu vsakih 14 dni javijo, katere predmete so nabavili, po kakšni nabavni ceni, po kakšni ceni so prej prodajali te predmete in kakšna je sedaj njih prodajna cena.

Orožnik je morda dobro mislil, pozabil pa je, da si je pri tem lastil pravice, ki jih nikakor nima. Torej ne bodite bolj papeški od papeža!

Anglija nam bo dovolila blagovni kredit?

Že od četrtega prejšnjega tedna se vodijo v Beogradu pogajanja s posebno angleško gospodarsko delegacijo, katere vodja je šef angleškega premijskega fonda britanskega sveta za zunanjo trgovino.

Pogajanja bodo trajala verjetno še do konca tega tedna. Glavni predmet pogajanj je oskrbovanje naše industrije s surovinami. Kakor se poroča, gre za to, da bi se nam v Angliji otvoril blagovni kredit. Gre predvsem za naslednje surovine: bombaž, kavčuk, volna, kositer in druge surovine, ki so naši državi neobhodno potrebne in ki jih v naši državi ni.

Stanje naših kliringov

Naš dolg Švici likvidiran.

Izkaz o stanju naših kliringov z dne 30. novembra kaže večje izpremembe. Tako se je naš dolg Italiji zmanjšal za nad 10 milijonov din, naš dolg Švici je likvidiran, znatno so padle naše terjatve proti Češko-Moravski, dočim so naše terjatve proti Nemčiji narasle. Stanje kliringov je v primeri s prejšnjim tednom naslednje (vse številke v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:

	30. XI.	22. XI.
Bolgarska din	0,57	1,07
Nemčija RM	7,95	7,56
Češko-Moravska Kč	34,78	61,70
Slovaška Ks	1,64	2,84
Španija pezeta	2,93	2,93

Pasivni kliringi:

	1.42	1.42
Belgija belg	2,21	2,08
Bolgarska din	88,22	98,24
Italija din	17,19	15,19
Madžarska din	26,89	26,89
Poljska din	39,53	39,26
Romunija din	3,89	3,23
Turčija din	—	0,20
Švica šv. fr.	—	—

Izvozna blokada je za Italijo omiljena

Zavezniki se trudijo, da bi se blokada nemškega izvoza za Italijo čim bolj omilila. To prizadevanje se je sedaj tudi praktično pokazalo pri oskrbi Italije s premogom. Italija potrebuje na leto 10 do 12 milijonov ton premoga, ki ga mora večinoma uvoziti iz tujine. Iz Nemčije je dobivala dosedaj letno 6 do 7 milijonov ton, dočim je Anglija dobavljala Italiji 3—4 milijone ton visokovrednega antracita. Sedaj se je Anglija zavezala, da bo dobavljala še dva milijona ton, Francija pa en milijon ton. Ostale tri milijone ton pa bo mogla Italija brez ovire po morju izvoziti iz Nemčije. To je eden prvih uspehov, ki jih je dosegla angleško-italijanska komisija za pospeševanje trgovinskih odnosov med obema državama.

Najboljša kakovost-zadovoljni odjemalci!

Prinorčajte torej:

MAGGI-jeve
izdelke za juhe

Nove težave za trgovce Objektivno treba presoiti položaj trgovca

Z izbruhom nove vojne v Evropi so za prebivalstvo tudi nevtralnih držav, kakršna je naša Jugoslavija, nastali hudi časi. Iz inozemstva prihaja vedno manj blaga, zlasti iz čezmorskih krajev, ker si brodari ne upajo izpostavljati svojih ladij torpedom in minam. Nabava blaga je vedno težja, zaradi tega pa je draginja vedno hujsa. Inozemsko blago, posebno kolonialno, se običajno draži že v produkcijskih deželah, zraven pa so tovarnine vsak dan višje. Za nekatero blago so se prevoznice že podvojile in celo potrojile. Pa tudi domače blago se draži, v glavnem življenjske potrebščine.

Prebivalstvo je zaradi tega nezadovoljno, njegovo nezadovoljstvo pa se obrača v prvi vrsti proti trgovcu, ker pri njem kupuje blago, češ da on navija cene. Ti očitki pa niso na mestu, ker se naši trgovci ravna po vladini uredbi o zatiranju draginje in protizakonite spekulacije. Niso pa trgovci krivi, če morajo blago dražje kupovati. Danes so razmere takšne, da morajo biti trgovci veseli, če sploh dobe blaga v zadostni množini, pa čeprav morajo plačati višje cene. Vladna uredba je v prvi vrsti naperjena proti trgovcem, ki se jim preli s hudimi kaznimi za vsak prestop, in to ne samo z denarnimi, ampak hkrati tudi z zaporom. Posebnost te uredbe je, da so vse kazni brezpogojne in je torej uredba še mnogo strožja kot kazenski zakonik, ki vendar predvideva pogoje kazni, kadar gre za olajševalne okoliščine. Ni dvoma, da bo treba uredbo v marsičem popraviti, ker se že tudi z drugih vidikov čujejo upravičene pritožbe proti njej.

Cim dalj traja vojna, tem večje so težave, s katerimi se imajo boriti tudi trgovci. V postev prihajajo momenti, na katere ni nihče mislil, najmanj pa vladna uredba. Tak moment, ki ga je presoiti z vso pozornostjo, se je začel sedaj porajati, z draginjo.

Vsak pameten trgovec si nabavi kolikor mogoče mnogo blaga, da lahko kupcu vedno postreže s potrebno količino in veliko izbiro. Ako je na primer pred meseci nakupil neko blago po 10 din in ga potem prodal po dovoljeni ceni n. pr. 12 din, si mora sedaj, ko se zaloga nagiba h kraju, nabaviti novo. Blago pa se je med tem občutno podražilo in trgovec mora kupiti novo zalogo n. pr. že po 15 din. V nekaj tednih ali mesecih pa bo moral plačati za isto blago že 18 din. Ko bo ta zaloga pošla, si bo moral zopet nabaviti novo, toda, ker bo draginja med tem znova večja, n. pr. po 25 din. To blago bo prodal morda po 29 din itd.

Res je, trgovec ima pri blagu določen in splošno dovoljen dobiček, da lahko živi, da se mu trud izplača in da krije režije, ki običajno niso majhne. Toda med izkupičkom iz prodanega blaga in nabavo nove zaloge je zaradi zvišanja nastala vrzel, ki jo je treba premostiti. Pri zadostni zalogi gre razlika v deset- in stotisoče, kakršno je pač blago. Kje naj dobi trgovec denar, da premosti to razliko med obema cenama? Gotovine navadno nima, ker je presežek investiral v podjetje ali nepremičnine. Mora vzeti posojilo, kredit pa je dandanes drag in zelo težko ga je dobiti spričo nezadostne likvidnosti denarnega trga. In ko dobi kredit, je ta le posloven in zato kratkoročen, zato je treba ob dospelosti denar brezpogojno vrniti. Trgovec je zasel tako zaradi draginje v nove težave in v nova bremena, ker mora plačevati tudi obresti za posojilo, da je mogel kupiti novo blago. Če pa nima denarja in tudi ne more dobiti kredita, potem je prisiljen, da si z izkupičkom stare zaloge nabavi manjšo količino novega blaga, ki se na ta način seveda stalno manjša. Tako se krči zaloga, police v trgovini postajajo prazne, trgovci je na tem, da propade.

Pa še na nekaj je treba pomisлити, na one čase, ko bo vojne konec, ko bo zopet dovolj blaga in bodo cene nazadovale! Takrat bomo doživeli glede cen obraten proces. Trgovec bo n. pr. kupil blago po 30 in ga zaradi nazadovanja cen prodal po 28. Kupil bo novo zalogo, recimo po 25, in prodal blago po 22 itd., dokler se cene ne bodo zreducirale več ali manj na predvojno stanje. Ali je vladna uredba pomislila na veliko izgubo, ki jo bo moral vsak trgovec utrpeti, ko »izbruhne« mir, ako smemo rabiti ta že skoraj udomačeni izraz? Konec vojne lahko nastopi čez noč, ako se državni spametujejo, meč pa lahko deno v ropotarnico tudi šele čez dve ali tri leta ali morda tudi še kasneje. Toda prej ali slej bo zopet mir, ki si ga človeštvo tako želi. Za trgovca pa bodo potem nastopili časi polni skrbi, ker bo njemu prinesel veliko izgubo in bo morda šlo po vodi vse, kar si je pridobil z velikim trudom tekom let.

To okolnost mora nova uredba vsekakor upoštevati.

Zagrebski trgovci proti naredbi o popisu blaga

Komisar zagrebske občine je izdal naredbo, da se morajo v treh dneh popisati vse zaloge pri trgovcih. Naredba je bila morda dobro mišljena, praktično pa se je izkazala kot popolnoma neizvedljiva. To so zagrebski trgovci tudi dokazali na konferenci, na kateri so sklepali o tej naredbi. Predvsem se popis vseh zalog ne more izvesti v treh dneh. Popis pomeni izvesti inventarizacijo trgovine, za kar je potrebno pri velikih trgovinah tudi do štiri tedne. Pri tem bi se moralo ustaviti vse delo, kar je zlasti sedaj pred božičnimi prazniki popolnoma nemogoče. Popis živil tudi nima smisla, ker ne bo nič povedal. Zbrani material se bo namreč moral najprej urediti pri banski upravi. Ko bo to delo končano, bo poteklo nekaj dni in popis že ne bo več aktualen, ker se bo med tem blago v glavnem že prodalo. Popis blaga bi se moral ponavljati vsakih deset dni, kar bi pomenilo za nekatere trgovine, da bi bile v večnem stanju delanja inventure. To pa bi trgovcem nalagalo tudi velike izdatke, ker je znano, da se mora pri vsaki inventuri

plačati osebje za čezurno delo. Bilo bi mnogo bolj učinkovito, če bi se popisalo blago pri industrijskih podjetjih in veletrgovcih, ker bi samo ti popisali doli neko direktno za nadaljnje delo.

Predvsem pa si je treba zapomniti naslednje: Draginja se ne more zatreti pri trgovcih, če se istočasno tudi ne ve, kakšne cene morajo plačevati trgovci. Če se hoče v resnici nastopiti proti draginji, je treba nastopiti pri viru, kjer dejansko nastaja. To pa je danes zelo težko, ker je draginja v večini primerov posledica težkih svetovnih dogodkov, ki so izven naše moči.

Kar se pa tiče spekulacije in navijanja cen, se pa navadno zelo dobro ve, kdo prodaja blago na ta način. Proti tem naj se tudi nastopi, ne pa tudi proti drugim, ki tega ne delajo.

Objavljamo ta primer iz Zagreba, ker jasno kaže, s kako malo preudarka se izdajajo predpisi proti trgovini in ker ni izključeno, da bi tudi pri nas mislil kdo, da je zadel v črno, ko je odredil popis blaga pri trgovcih.

Dobave - licitacije

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 11. decembra ponudbe za dobavo raznih lakov, materiala za čiščenje, prahu za avtogeno varjenje železa, voščenega papirja; do 12. decembra

brusilnice za brušenje orodja, firmeža, sode, govejega loja, čopičev, konsistentne masti, laka za železo, vazelina, jeklenih ščetk, ebonita, solne kisline, barv, motornega bencina; do 20. decembra za dobavo lesenih škafel, pločevinastih škafel, ključev, svetlov za kamen, petrolejskih svetilk, železne žice itd.; do 27. decembra za dobavo specialnega orodja za Bosch-ročni motor; do 22. decembra za dobavo osov in za mine, priprav za preizkušanje pištol, ognjegasnih cevi itd.

Stab mornarice v Zemunu sprejema do 12. decembra ponudbe za dobavo raznih vijakov; do 15. decembra za dobavo kotlovnih cevi in parovodnih cevi; do 21. decembra za dobavo raznega olja (gorilnega, plinskega).

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 13. decembra ponudbe za dobavo jelovega jamskega lesa, bombaža in krp, kositra, pločevine, klesč in pil, opeke itd.; do 20. decembra za dobavo jelovega jamskega lesa, jelove skorje; do 22. decembra za dobavo gumijastih oblačil; do 27. decembra za dobavo jeklene vrvi.

Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 13. decembra ponudbe za dobavo cinkovega belila, barve (zelene, črne v prahu), »Ozalid«-papirja, pavzirnega papirja, meril lesenih in s celulozom kombiniranih, ebonita v ploščah in palicah, kavčukove vrvice, elektrotehničnega materiala: kondenzatorja, elektromotorja, kompletne strojne naprave za hlajenje z direktnim izparivanjem z amonijakom; do 18. decembra sprejema ponudbe za dobavo električne pečice; do 20. decembra za dobavo hrastovega parketa, kositra za spanje, manometra, cevi, medene vrvice, cinkove pločevine, valjanih plošč, dinamozice, samotne opeke, dežnih oblačil; do 21. decembra za dobavo gumij. čevljev, mask za glave za elektrovarilce, rokavic iz jelenove kože, zaščitnih stekel in zaščitnih kč, sukanca, žveplene kisline, dušikove kisline, fluorita, kravjega usnja, indicirnega papirja, lima za krpanje avtomobilskih gum, Lakmus-papirja ter verig (vrvi) za sidra.

LICITACIJE:

Pri Štabu dravske div. oblasti v Ljubljani bo 12. decembra ustna licitacija za dobavo drv.

Pri Štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu bodo naslednje ofertne licitacije: dne 13. decembra za dobavo žice, dne 14. decembra za dobavo stavbenega lesa in lepenke; 15. decembra za regeneracijo 100 tisoč kilogramov porabljenega ricinovega olja; 19. decembra za dobavo gum za avtomobile in motocikle; dne 4. januarja 1940 pa za dobavo duraluminija, aluminija, sive litine.

Pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu bodo naslednje ofertne licitacije: dne 13. decembra za dobavo cevi iz litnega železa; dne 15. januarja 1940. pa za dobavo kompletnega rešeta za rovni premog za separacijo. Ista direkcija sprejema do 14. decembra ponudbe za dobavo motornega kolesa s prikolicco, do 27. decembra pa ponudbe za dobavo električnih vodov in kablov.

Pri 1. oddelku Vojno-tehničnega zavoda (Slagalište) v Hanrijevu pri Skoplju bodo te pismene licitacije: dne 18. decembra za dobavo bukovih in smrekovih desk; dne 20. decembra za dobavo »blankbraun« usnja, viks-usnja, jermenov; dne 22. decembra za dobavo livarskega koksa; dne 28. decembra pa za dobavo svilene platna, amerikan-platna, sukna, sukanca, filca, svinjske dlake.

(Predmetni oglasi so interesentom v pisarni Zbornice za TOI na vpogled.)

Denarstvo

Cenzorski odbori pri Poštni hranilnici

Zagrebske »Novosti« poročajo, da se bodo v kratkem ustanovili pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah cenzorski odbori zaradi cenzure portfeljskih menic.

Posamezni denarni zavodi, ki imajo pri Poštni hranilnici kredite, dajo kot jamstvo tudi portfeljske menice. Naloga cenzorskih odborov bo, da te menice pregledajo ne samo glede njih formalno pravne pravilnosti, temveč tudi glede bonitete njih podpisnikov. Posamezni cenzorski odbori se bodo ustanovili na podlagi pravilnika za cenzuriranje portfeljskih menic pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah. Ta pravilnik je finančni minister podpisal. Po tem pravilniku je predpisano tudi sodelovanje gospodarskih zbornic v cenzorskem odboru.

Cenzorski odbor bo imel po 10 članov, od katerih bo 9 članov zastopalo gospodarstvo, deseti pa bo zastopnik Poštne hranilnice in ta bo tudi predsedoval odboru. Člane cenzorskih odborov izbere Poštna hranilnica na predlog trgovinskih, industrijskih in obrtniških zbornic, in sicer po tri iz vrst trgovcev, obrtnikov in industrialcev od dvakrat tako velikega števila predlaganih kandidatov. Člani cenzurnega odbora se postavljajo in odstavljajo z odlokom finančnega ministra, o čemer dobe dekret od Poštne hranilnice.

Menice se cenzurirajo v sekcijah s po štiri člani, da se bodo zastopniki gospodarstva menjali po turnusu vsake štiri mesece. V vsaki sekciji mora biti po en trgovec, obrtnik in industrialcec.

Posamezne gospodarske zbornice so bile že pozvane, da predložijo zahtevano število članov za cenzurne odbore.

Tečaji za mesec december

Finančni minister je predpisal za december naslednje uradne tečaje:	
1 napoleon	... din 350—
1 zlati turška lira	... 398 30
1 angleški funt	... 215—
1 ameriški dolar	... 55—
1 kanadski dolar	... 54 80
1 nemška marka	... 14 30
1 belga	... 9 15
1 pengő	... 8 70
1 brazilski milreis	... 2 85
1 egiptovski funt	... 216—
1 palestinski funt	... 216—
1 urugvajski pezo	... 18 60
1 argentinski pezo	... 12 40
1 čilski pezo	... 1 25
1 turška papir. lira	... 34—
100 francoskih frankov	... 122 30
100 švicarskih frankov	... 1230—
100 italijanskih lir	... 228 80
100 nizozem. goldinarjev	... 2918—
100 bolgarskih levov	... 45 50
100 romunskih lejev	... 30—
100 danskih kron	... 1100—
100 švedskih kron	... 1265—
100 norveških kron	... 1240—
100 pezet	... 400—
100 draham	... 40—
100 čeških kron	... 150 50
100 finskih mark	... 107—
100 letonskih lat	... 735—
100 iranskih (perz.) rialov	... 100—

Tem tečajem je že priset pribitek (»prim«).

Obtok bankovcev se je povečal

Izkaz Narodne banke z dne 30. novembra navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih din):

Podloga se je neznatno povečala na 1.987,8. Zlato v blagajnah znaša po stabilizacijski vrednosti 1.977,2, zlato v tujini pa 10,6.

Devize izven podloge so se dvignile za 25,9 na 588,9.

Vsota kovanega denarja se je zmanjšala za 50,2 na 349,0.

Skupna vsota posojil je narasla za 49,5 na 2.559,8, in sicer so se menična posojila zmanjšala za 94,9 na 2.251,9, lombardna pa so se dvignila za 144,5 na 307,9.

Blagajniški zapisi fin. ministrstva so se povečali za 67,7 na 797,9.

Razna aktiva so narasla za 49,0 na 2.719,2.

Obtok bankovcev se je povečal za 212,9 na 9.163,2.

Vsota obvez na pokaz je padla za 22,1 na 1.929,8.

Vsa podloga po stvarni vrednosti znaša 3.180,4 ter je skupno kritje padlo od 29,16 na 28,67%, samo zlato pa od 29% na 28,51%.

Obrestna mera banke je ostala tudi še nadalje neizpremenjena.

Tečaj klirinške marke se bo baje po vestih iz Beograda zvišal na 15 din. Zvišanje ni utemeljeno in bi bilo tudi nam v škodo.

Zadnji izkaz švicarske narodne banke izkazuje, da znaša zlata podloga banke 23 milijarde šv. frankov. Devizna podloga se je znižala za 6,8 na 3382 milijona šv. frankov. Obtok bankovcev se je zaradi ultima zvišal za 459 milijona na 201 milijarde frankov, dočim so

obveznosti na pokaz padle za 481 milijona šv. frankov.

Z novo emisijo se bodo državni dolgovi Združenih držav Sev. Amerike zvišali na 42 milijard dolarjev. Po zakonu smejo znašati državni dolgovi U. S. A. največjemu 45 milijard dolarjev. Ta najvišja zakonska meja bo torej kmalu dosegena.

Egiptska vlada je uvedla devizno kontrolo. Terminalske kupčije se dovoljujejo samo v angleških funtih.

trebne izredno velike vsote denarja, ker se mora računati ne samo s sedanji zalogo, ampak tudi z velikimi množinami sliv, ki so še nepredelane. Ker bi bile tudi težave z vskladičenjem blaga, je moral ta načrt pasti v vodo.

Pri nas se je nekaj zamudilo. Čim se je pokazalo, da bo letošnji pridelek češpelj izredno velik, bi bilo treba z vsemi sredstvi vplivati na kmeta in mu pri tem tudi pomagati, da bi začel izdelovati mezo, ali pa bi slive sušil. V obeh primerih bi mu slive služile za hrano, pa tudi prodal bi takšno blago mnogo lažje, kakor sedaj žganje, ki tako zelo ubija prebivalstvo.

Pripomniti bi bilo, da se je leto pokazalo prosta žganjekuha za kmeta kot nesreča. Če bi te ne bilo, bi kmet gotovo s slivami nekaj ukrenil, kar bi mu prineslo hasek in kar smo že zgoraj omenili, ker ne bi hotel ali mogel že naprej plačati visoke trošarinske pristojbine, ki se je poprej pobirala pred žganjekuho.

A. B.

Davčni svetovalec

Taksna dolžnost potrdil o prejemu fakturnega zneska

G. K. E. v Lj. — Vprašanje: Prejem fakturnega zneska potrjuje po načinu svojega knjigovodstva s posebnimi potrdili, za katera je trdil organ finančne kontrole, ki je bil pri meni v neki drugi zadevi, da so zavezani pobotniški taksi, to je 1/2%. Prosim za pojasnilo, ali so zavezana taksi tudi začasna potrdila?

Odgovor: Zadeva je z veljavnimi razpisi ministrstva za finance zadostno pojasnjena. Glede taksne dolžnosti potrdil v trgovskem poslovanju veljajo naslednja načela. Ako se izstavljajo in taksirani račun ne izplača takoj ob izstavitvi ali se ne izplača dočeta, poznejši plačila tega računa ne podlegajo nikaki taksi. Toda potrdila o teh plačilih se morajo točno pozivati na izstavljeni račun. Ravno tako ne podlegajo taksi trgovska pisma, s katerimi se potrjuje knjiženje posameznih vsot, ki jih pošlje dolžnik za plačilo neplačanih (in predpisno taksiranih) računov, ki izvirajo iz medsebojnega poslovanja. Vendar se morajo tudi ta pisma natančno pozivati na račun. Izjemo tvori, če se blago prodaja po pismeni pogodbi na odplačilo, pa dolžnik odplačuje dolg mesečno ali v drugih pogojenih rokih. V takih primerih so potrdila o prejemu obroka zavezana taksi. V tem primeru se posebna pogodba smatra za pogodbo o kupoprodaji in ako se potrjuje v takih primerih prejem denarja iz pogodbe, se mora plačati pobotniška taksa. Začasne pobotnice na poročila trgovskih potnikov, katera izdajajo o prejemu denarja, oz. s katerimi obveščajo kupca o prejetih zneskih za račun dolga, ne podlegajo taksi, ker se taka potrdila praviloma zamenjujejo s pobotnico oz. poročilom, na katere se pa nanašajo gornja izvajanja.

Les za aeroplanske konstrukcije se išče

Iz tujine prihaja pogostokrat naš Zavod za pospeševanje zun. trgovine povpraševanje po jelo-tem lesu, ki bi se mogel uporabiti za aeroplanske konstrukcije. Ta les naj bi nadomestil ameriški les »silver spruce«, ki se je doslej pred vsem uporabljal za aeroplane. Les bi moral biti, kakor se navaja, rožnate barve, žagan v debelejših dimenzijah in večjih dolžinah, dobro izbran, suh in če mogoče brez vseh grč, kvečjemu z zelo majhnimi.

Trgovci, ki imajo tak les, naj javijo Osrednjemu lesnemu odseku pri Zvezi trg. združenj, kako velike količine tega lesa imajo in po kakšni ceni bi ga prodali.

Klici z dežele

Zaščito tudi trgovcem na deželi

V daljšem dopisu nam piše trgovec z dežele med drugim naslednje:

Zopet se govori in piše o novem načrtu uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov, da bi se kmetu brisali še zadnji dolgovi. Kmetu, kateremu se je že toliko dalo, naj bi se še nekaj dalo. Zakaj pa se ne pomaga tudi drugim stanovom? Zakaj se ne pomaga tudi malemu trgovcu, ki je danes v neprimerno težjem položaju ko kmet, čigar pridelki so iskani in ki imajo visoko ceno? Zlasti pa bi se moralo pomagati malemu trgovcu v sedanjih časih, ko so prav za prav vse težke posledice sedanjih časov padle nanj. Dobavitelji postavljajo vedno težje pogoje, draginja pritiska, trgovec pa naj bi prodajal po starih cenah ali pa mu grozi proti draginjska uredba z denarno kaznijo in še zaporom po vrhu!

Najbolj čudno pa je to, da je bil deželen zaščite vsak kmetovalec, če se je še tako malo brigal za dobro obdelavo svoje zemlje, trgovec, ki je tudi imel kmetško poselstvo pa nič, pa čeprav je vzorno skrbel za obdelavo svoje zemlje.

Ko pa je bilo treba plačevati davke, pa je bil trgovec neusmiljeno obdačen tudi za najmanjši dohodek, kmet pa le minimalno. Pri davkih velja vedno le staro geslo, da trgovec ima in naj zato plača! Toda to že davno ni več res, ker trgovec nima več in danes je potreben zaščite bolj ko drugi stanovi.

Naše organizacije se morajo zato še bolj zavzeti za malega trgovca in tudi naš list naj še več piše o težavah malega in zlasti podeželskega trgovca.

Kmetijski dolgovi

V štev. 134 Vašega lista pišete zopet o kmetijskih dolgovih. Pametnim in vestnim gospodarjem, bodisi kmetiskim ali drugim gre že ta stvar na živce. Zadeva je bila pač dovolj radikalno urejena, ko je bilo odpisanih toliko milijonov dolgov. Vsak bi pričakoval, da bo sedaj tekla gladko in da ne bo več nikakih zapletljivosti. Pričakovati je bilo od tistih, ki so se jim dolgovi za toliko znižali in plačilo ostanka tako olajšalo, da bodo ti vsaj to »zrtev« doprinesli in ostanek dolga — ki je plačljiv v majhnih letnih obrokih — v redu in z veseljem poravnali. Toda ni tako. To nam potrjujejo ponavljajoči se opomini in ponovne olajšave. Morala v tem oziru je pri nekaterih padla prav na ničlo. Razvajeni so že tako, da pričakujejo le še, da se jim še ostali dolg odpiše. Kdo naj to breme prevzame? Država? Nemo- goče, ker so finančne potrebe v današnjih časih še itak prevelike. Tudi denarni zavodi in trgovci se ne smejo radi tega uničiti, kar bi se zgodilo, če bi se to breme prevažalo nanje. Poleg tega pa lahko trdimo, da je gotovo 50% ali še več dolgov, ki so bili napravljeni v takih okoliščinah, da niso upravičeni na kakršno koli znižanje. (Vestni kmetovalci so večinoma tudi v slabih časih prav težko, a redno poravnali svoje obveznosti.) Večina teh dolgov je bila napravljena lahkomi-selno ali pa zaradi nesposobnosti. Za oba primera je na mestu le trda pest. Veliko je tudi primerov,

ko je šel izposojeni denar po gl- lu ali bil zapravljen v tej ali oni obliki. Sedaj pa naj pade v breme skupnosti. In ravno taki, ki sploh niso bili upravičeni na kake odpise dolga, ravno ti zopet ne izpolnjujejo svojih obvez in jih tudi nikdar ne bodo, če ne bodo v to resno prisiljeni. Prizadeti naj torej ne zahtevajo in ne pričakujejo še več, kakor so že do- bili, ker mora imeti vsaka stvar svoje meje. Če se vam je ponu- dila in tudi dala ena roka, ne se- gajte še po drugi. Kakšne nove ugodnosti in olajšave bi se smele priznati le onim, ki v redu pla- čujejo, ker bi se na ta način vsaj nekoliko dvignila morala. Načelno pa se ne bi smelo dati nikakih novih ugodnosti takim, ki jih je treba opominjati.

Prizadet podeželski trgovec.

Prodaja živinske soli

Pritožbe, ker se živinska sol pro- daja samo po veleprodajah, prihaja- jo kar neprestano. Predvsem se vsi sprašujejo, kje je logičen raz- log, da trgovci, ki prodajajo na- vadno belo sol, ne smejo proda- jati tudi živinske soli. Leta in leta so jo prodajali. Nobenih pritožb ni bilo, sedaj pa je ne smejo več prodajati!

Ta odredba je tem bolj nera- zumljiva, ker morajo zaradi nje kmetovalci tudi po 20 in več kilo- metrov daleč.

Nekateri trgovci se tudi prito- žujejo, ker maloprodajalec nič ne zasluži pri prodaji soli.

Vse te pritožbe maloprodajalcev so globoko upravičene, žal pa smo morali že v zadnji številki sporo- čiti, da zaenkrat ne pristane mo- nopolska uprava na nikake spre- membe. Znižanje cene soli bo ta- ko zelo znižalo dohodke uprave, da so gospodje pri upravi kar ner- vozni, če slišijo kak nov predlog glede prodaje soli. Naše trgovske

organizacije pa se bodo seveda še nadalje prizadevale, da ustrežejo željam in potrebam maloprodajal- cev, ki so danes resnično v izjem- no težavnem položaju.

Še enkrat

»Mostovi Batignolles«

Trgovec z dežele nam piše:

Prav imate! Vašemu članku, ki ste ga objavili pod gornjim naslo- vom res ni treba nič dodati, ker je več ko zadosti jasen. Vsak pa je pri čitanju članka vzkliknil: Ka- ko to, da se takšnemu gospodar- jenju ne napravi že enkrat konec! Ali je res nemogoče, da bi se po zakoniti poti preprečilo takšno za- pravljanje denarja davkoplačeval- cev? Ali bo res treba nasvetovati bolj radikalne ukrepe?

Odločno treba povedati: Družbe »Batignolles« prav nič ne potre- bujemo! Naj gre tja, odkoder je prišla! Domači ljudje bodo njeno delo opravili ceneje in bolje, pri- tem pa bo njih zaslužek ostal do- ma in bo v korist našemu narod- nemu gospodarstvu.

Mostovi družbe »Batignolles« so naravnost primer našega neuraje- nega gospodarstva! Pri tem pa ta- ko nezasižen primer, da bi mor- al človek res že obupati nad raz- merami, da se še kar naprej do- gaja. Ali bo res potrebna pest, da se napravi tej stvari že enkrat konec?

Zakaj se je podražil kvas?

Naročnik lista nam piše:

Pred nekim časom je bil objavl- jen v listih sklep centrale za pro- dajo kvasa, da se bo kvas proda- jal po vsej državi enako, in sicer po din 29— za kg franko postaja kupca. Sedaj pa se je kvas naen- krat podražil in moramo plačevati kvas po din 35— za kg.

Kako je s to zadevo? Zakaj se je kvas podražil? D.

Kam s preobilico žganja?

Skoraj povsod v Sloveniji, pa tudi v drugih krajih države so le- tos slive izredno dobro obrodile. Ker pa ni pravega izvoza, je bla- go ostalo doma in kmet ne ve, kam z njim. Poljedelec si je de- loma pomagal s tem, da je slive predelal v žganje. Cene so pa za- radi preobilice blaga močno pad- le. Ker kmetu ostajajo tudi ve- like množine žganja, se je razpa- slo pijančevanje in s tem so tudi narasli pretepi in poboji, zlasti na Dravskem in Murskem polju. Ker blago ne more v denar in vse pijančuje, povzroča letošnji božji blagoslov naravnost veliko škodo podeželskemu prebivalstvu.

Zato se iščejo načini, kako po- magati kmetu, da mu bo letošnji obilni pridelek sliv nekaj hasnil in da se zajezi pijančevanje. Neko okrajno glavarstvo v severni Slo- veniji je predlagalo, naj bi država odkupila odvisne količine slivov- ke in jih uporabila za izdelovanje goriva, predvsem za pogon mo- torjev, ker je težava z nabavo ino- zemskega bencina. Izdeluje se žganje z visokim odstotkom alko- hola. Cena temu špiritu bi bila 8 do 16 din liter. Po mnenju pred- lagatelja bi se slivovka koristno vnovčila in prebivalstvo bi se ob- varovalo velike škode.

Hvalevredna je pobuda, naj bi se nekaj ukrenilo, da se naš kmet obvaruje še večje škode, ki jo že itak ima, in da bi se zaježilo stra- šno pijančevanje, ki se na deželi širi že tudi med deco. Z raznih strani pa se čuje mnenje, da predlagani način uporabe odvi- sne množine slivovke ne bi bil pri- kladen, ker bi se s tem tekoče go- rivo silno podražilo. Proces pre- delave n. pr. 40%nega žganja bi predvsem odzvel kakih 60% ce- lotne snovi, ki mora odpasti, tako da bi ostalo porabnega goriva manj kot polovica. Tudi če bi se žganje kupilo po 8 din liter, bi kljub temu stal liter goriva kakih 20 din, ker je treba upoštevati tu- di še stroške za destilacijo. Sprid- čo današnjih cen bencina in de- naturiranega špirita pa je ta cena vse previsoka.

Sedaj zaježiti to zlo, ki ga je povzročila na podeželju poplava žganja, je več ali manj nemogoče. V neki banovini, ki je letos tudi silno bogata na češpljah in s tem na slinovki, so se začeli pristojni činitelji baviti z mislijo, naj bi država ali pa banovina kupila žganje od kmetov in ga potem polagoma prodajala trgovcem s tem blagom. Računi pa so poka- zali, da bi bile v ta namen po-

Ob 30 letnici slovenske trg. gremialne šole v Ljubljani

Letos poteka trideset let, kar je postala gremialna trgovska šola slovenska. V svesti si tega pomembnega jubileja sta si šolski odbor Združenja trgovcev s predsednikom g. Verbičem na čelu in voditelj gremialne trgovske šole g. nadzornik Grum zadala nalogo, da se ta praznik na primeren način praznuje. Za proslavo bo posvečena tridesetletnici obstoja te naše šole in njenim uspehom, saj je prav ona bila, ki je vzgojila lepo število trgovcev, ki se danes ponajso z lepimi trgovinami v mestu. Trideset let slovenske trgovske gremialne šole predstavlja torej važen mejnik, ob katerem se tako šola kakor tudi šolski odbor Združenja trgovcev lahko veselita doseženih uspehov, zlasti če se zavedamo časov, ko je bila gremialna šola nemška, ko mladi trgovski naraščaj ni mogel biti deležen trgovske vzgoje in izobrazbe v materinem jeziku in je bil zato od tujih vzgojiteljev mnogokrat zaničevan in zapostavljan.

Danes je to drugače. Poleg splošne strokovne izobrazbe — lahko bi rekli, da je danes trgovska gremialna šola nekaka trgovska univerza v malem — nudi šola trgovskemu vajencu ob domačih strokovnih učnih močeh vzgojo v etičnem, moralnem in narodnostnem pogledu.

Vzgoja trgovskega naraščaja

Vse delo na šoli je usmerjeno v to, da se strokovni nivo trgovskega vajenca čim bolj dvigne, da dobi vajenec v vsakem pogledu zadostno znanje, s katerim bo v svojem bodočem poklicu lahko izvrševal trgovske posle. Kajti resnica je, da bosta naša trgovina in naše trgovstvo tembolj napredovala, čim boljše trgovske moči bomo imeli.

Gremialna trgovska šola obsega tri razrede s skupno 8 oddelki in jo obiskuje skupno 250 učencev in učenk. Učni načrt obsega za šolo naslednje predmete: verouk, slovenščino z dopisjem, nemščino, srbohrvaščino, trgovinstvo, menično pravo z državnostvom, trgovsko računstvo, zemljepisje za blagoznanstvo, trgovsko knjigovodstvo, lepopis in nauk o prodaji in reklamah. Poleg tega je za učence uvedena obvezna telovadba. Učni načrt obsega res samo to, kar je praktičnega, brez vsakršne navlake, od katere nima človek v življenju nič. Pouk je torej usmerjen v čisto praktični smeri, sloni na življenju in je to stališče tudi izhodišče vsemu obravnavanju predmetne snovi. Današnji čas zahteva od človeka predvsem praktičnosti, vsakdo si mora znati sam poiskati poti do uspeha in do uveljavitve svojega cilja. Zato pa je zlasti važna stopnja človekove samostojnosti in življenjske samozvesti. Ni redek primer, da se je prej skromen vajenec ob trdem delu dokopal do visokega ugleda in položaja v družbi. To pa je dosegel zlasti s svojo spretnostjo, iznajdljivostjo in stvarnim poznavanjem življenja. Današnje vodstvo trgovine postaja vedno težje in zato v resnici treba mnogo znanja in duševnega napora, da obvlada trgovec vedno težje naloge, ki mu jih nalaga tok gospodarskega življenja. Že zaradi splošnega napredka izobrazbe in znanosti vztraja tudi v trgovini le oni, ki je dosegel zahtevam. Učni načrt gremialne trgovske šole v Ljubljani je prirojen tem zahtevam, zato pa more v šoli uspevati le oni, ki imajo primerno predizobrazbo, to se pravi, vsaj dva razreda meščanske šole ali gimnazije. Od naših vajencev se torej razmeroma precej zahteva, zato pa se tudi mnogočesa nauče. Poudariti je treba, da vodijo vso našo malo in srednjo, in tudi znaten del naše veletrgovine trgovski gospodarji, ki so začeli svojo kariero kot trgovski vajenci. Ljubljansko trgovstvo, ki vzdržuje gremialno trgovsko šolo v Ljubljani, opravlja s tem pomembno gospodarsko in kulturno nalogo — šola namreč skrbi za to, da iz vajencev vzgoji dobre trgovce, hkratu pa tudi ljudi, ki bodo v čast svojemu poklicu.

Iz zgodovine trgovske šole

Prva trgovska šola je bila v Ljubljani ustanovljena l. 1834. za županovanja I. N. Hradeckega. Dne 19. oktobra 1834 je bila v okrašenih dvorani novega trgovskega učilišča na Šentjakobskem trgu, kjer je danes poštno ravnateljstvo, njena otvoritev. Njen ravnatelj je bil Jakob Franc Mahr. Zavod je imel dva glavna oddelka: trgovsko šolo za praktike in vajence ljubljanskih trgovcev, ki so obiskovali pouk v trgovskih predmetih v treh letnikih ob nedeljah in praznikih, in trgovski učni zavod za gojence, ki se niso delovali v trgovskih hišah, pač pa bili določeni za trgovski stan. Leta 1841. se je zavod preselil v Aichholzerjevo hišo na Mestnem trgu, kjer je ostal do l. 1856. Tega leta pa je šola dobila lastni dom v prostorih prejšnjega hotela Avstrijski dvor, ki ga je bil l. 1855. kupil Ferdinand Mahr od Avgustina Jaka. Tu je ostala gremialna šola do leta 1909., ko se je preselila po sklepu trgovskega gremija v prostore ljubljanske šole na Ledini (Komenškega ulica). Neposredno nadzorstvo nad gremialno šolo je imela od 1834—1851 trgovska reprezentanca, od 1851—1881 trgovska in obrtna zbornica, od 23. marca 1881 dalje pa novo ustanovljeni gremij

Ne pretiravati z varčevanjem!

Razumljivo je, če skuša posebno v današnjih časih vsak poslovni človek čim bolj omejiti svoje izdatke, toda tudi varčevanje mora biti pametno. Kajti varčevanje na nepravem mestu povzroča samo škodo. Tako n. pr. napačno varčuje trgovec, ki je prej vedno in redno inseriral v listih, nakrat pa ustavi vse inserate. Ljudje so se že navadili, da iščejo njegove inserate in če ti nakrat popolnoma izostanejo, se bodo vprašali, če ni ta trgovec sploh zaprl trgovine. Dober trgovec ne sme nikdar napraviti videza, kakor da ga je težko gospodarsko stanje strlo. Inseriranje je potrebno in celo takrat, kadar ni zaloga posebno bogata. Nekaj reprezentativnih predmetov mora imeti večja trgovina vendarle vedno v zalogi. Te je treba inserirati in ljudje vidijo, da firma še vedno dela, da celo živo dela.

Prav tako napačno varčevanje bi bilo, če odpove poslovni človek stanovska in strokovna glasila, ki jih je dosedaj redno čital. Vsak tak list prinaša poslovnemu človeku polno važnih informacij, ki jih nikakor ne sme pogrešati. Poleg tega pa pomeni vsak tak list

ljubljanskih trgovcev. Pouk na gremialni trgovski šoli je bil vse od početka pa do konca 19. stoletja kljub politični premoči slovenstva v vseh javnih zastopih ljubljanskih — nemški. Šele leta 1909. se je poslovenil ves pouk na trgovski nadaljevalni šoli, ki si je zato poiskala nove prostore v šoli na Ledini.

Danes ima trgovska nadaljevalna šola svoje prostore v posebnem poslopju Trgovskega doma na Gregorčičevi ulici. Ko se ob tridesetletnici slovenske trgovske gremialne šole spominjamo njene preteklosti in njenih uspehov, izražamo željo, da bi se vse naše trgovstvo zavedalo njenega pomena. Naša želja pa je tudi, da bi iz nje izhajal naš najboljši trgovski naraščaj!

tudi zvezo s stanovskimi tovariši ter veže pripadnike enega stanu v skupni ideologiji. Tudi to je važno, ker le na tej skupni ideologiji postajajo pripadniki enega stanu v resnici močna in neločljiva celota. Danes, ko odločajo velike organizacije, je to posebno važno.

Strokovna in stanovska glasila pa imajo še drugo važnost za vsako podjetje. Z njimi se najuspešneje izpopolnjuje izobrazba naraščaja. Posebno danes, ko se vse spreminja in ko nastaja skoraj vsak dan nova situacija, pa je posebno važno, da so nameščenci poučeni o vsem. Čim večje bo njih znanje, tem uspešneje bodo tudi delali za podjetje. Vsak uvideven šef bo zato sam pazil na to, da tudi njegovi nameščenci čitajo liste, na katere je naročen. Tako bo res dobro izkoristil liste!

Varčevanje je potrebno, toda varčevati se sme samo na pravem mestu. Zelo dobro je treba preudariti, če ne bo zmanjšanje svetlobne reklame potisnilo vse podjetje na nižje mesto! Tudi vsako popuščanje v aranžiranju izločb se kaznuje. Skratka: varčevati je treba, toda na pravem mestu!

Praktični nasveti

Zapomnite si nove odjemalce!

Ljudje si skušajo danes nabaviti čim več blaga, za katero mislijo, da se bo podražilo ali da ga bo zmanjkalo. Naj izide še toliko uredb proti kopičenju blaga, tega dejstva vendarle nič ne izpremeni. Ker ljudje kupujejo, prihajajo tudi v trgovine, v katere doslej niso hodili. Vsak trgovec je te dni spoznal mnogo novih odjemalcev. Ti odjemalci so bili le slučajni odjemalci, ki morda nikdar več ne pridejo v trgovino. Toda kaj ne bi prišli še večkrat, če so enkrat prišli in če so bili zadovoljni. Novim odjemalcem je zato treba

posvetiti pozornost, da bodo prišli še večkrat in da bodo iz slučajnih odjemalcev postali stalni. Vsaka ugodna prilika se mora izkoristiti v trgovini! Če so izredni časi pridobili trgovcu nove odjemalce, naj trgovec s svojim postopanjem doseže, da bodo ti v kratkem času njegovi stari odjemalci! To je mogoče, samo če je tu zadosti dobre volje.

Ohranite pa tudi kontakt s starimi odjemalci!

Vedno bolj pogosto se bo dogodilo, da trgovec tudi starim odjemalcem ne bo mogel nuditi vsega tega, kar bi oni želeli. Ni pač

Vsak napreden trgovec

prodaja le tako blago, s katerim svojim odjemalcem koristi. Nudite tudi Vi Vašim odjemalcem v prvi vrsti naravno Rogaško slatino; s tem koristite njim in sebi!

več mogoče doseči vsega blaga kakor prej. Ni pa izključeno, da odjemalec pri konkurentu še dobi blago, ki si ga je zaželel. Na ta način je prav mogoče, da izgubi trgovec starega odjemalca, konkurent pa pridobi novega. Zato je važno, da trgovec vzdržuje kontakt s svojimi starimi odjemalci, zlasti kadar jim ne more popolnoma ustreči! Ta kontakt se dosega na razne načine. Naj se je dosegel na ta ali oni način, z osebnimi ali pisnimi opozorili, glavno je, da se vzdrži. Čim težji so časi, tem več pozornosti je treba do odjemalcev.

Samozavestni ima uspeh

V današnjih časih se dostikrat pripeti, da pridejo ljudje v trgovino zaradi raznih vesti silno zaskrbljeni. Kako dobro de tem ljudem, če vidijo v trgovini veselo obdobje, če slišijo samozavestne besede, če spoznajo, da so njih skrbi brez podlage. Kar lažje jim je pri srcu, njih skrbi odpadejo, s tem pa je tudi volja za nakup večja. Dajte drugim veselje do življenja in povečali boste promet v svoji trgovini!

barva, plesira in kemično snati obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlobna srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

»Službeni lista«

kr banske uprave dravske banovine z dne 6. decembra objavlja: Uredbo z zakonsko močjo o utrditvah in utrjenih prostorih — Uredbo o spremembah in dopolnitvah zakona o nastanjanju vojske in mornarice — Naredbo o omejitvi prometa z motornimi vozili s pogonom na tekoče gorivo — Uredbo o spremembi čl. 1. uredbe o izdajanju garantnih pisem izjemno od predpisov čl. 88. zakona o državnem računovodstvu — Odločbo o oprostitvi plinarn od plačevanja carine na premog — Podaljšavo roka iz čl. 29. in 30. pravilnika o ustanovah človekoljubnega značaja — Tolmačenje o obdačevanju finega stavbenega lesa.

Prof. inž. Friderik Degen:

Denar

(Nadaljevanje)

Ta dejstva so silila na uvedbo plačilnega sredstva, ki bo nadomestovalo denar. Namesto zlata in srebra naj bi prišla v promet nakazila za to zlato in srebro. Nastanek menie v 11. stoletju je tudi v zvezi z negativnimi učinki kovancev. Osnovna zamisel papirnatega denarja je ta, da izda oni, ki bi drugače koval zlatnike ter srebrnike, nakaznice (papirnata potrdila). Te izdaja namesto kovancev in se istočasno zavezuje, da slehernemu takoj zamenja papirnat nakaznico za zlato in srebro. Namesto, da bi izdajatelj (danes država) nekomu odštel za 1000 lir kovancev, mu izroči nakaznico na 1000 lir, ki velja sedaj v prometu 1000 lir, ker lahko dobimo zanj vsak čas 1000 zlatih oz. sre-

brnih kovancev. Na tem principu sloni izdajanje papirnatih novčanic oziroma bankovcev.

V zgodovini ekonomije se uči, da je kot prvi izdal papirnat denar mongolski kan Kublai okoli leta 1270. Baje so krožila na Kitajskem že v 9. stoletju (pred Kristom) neka tovrstna nakazila kot nadomestilo za kovanec. Ta nakazila je po tem sporočilu izdal kitajski cesar. V Evropi so uvedli papirnat denar Švedi. Leta 1656. je začela izdajati papirnat denar Švedska narodna banka. Mimogrede so se pojavili bankovci v drugi polovici 12. stoletja v Benetkah. Bank of England je takoj po svoji ustanovitvi (1694.) dobila pravico izdajanja bankovcev. V Franciji je uvedel papirnat denar John Law, ki je ustanovil v ta namen leta 1716. posebno banko. V bivši Avstriji pridejo papirnat denar nove v promet za časa Marije Terezije. V 19. stoletju so postali papirnat

bankovci splošno menjalno sredstvo.

Bankovci so odslej vedno bolj izpodirali kovance, ki so predstavljali, skoro bi rekli, nesodobno menjalno sredstvo. Tehnika izdajanja papirnatega denarja je napredovala. Uveljavila so se določena načela kritja ter uvajala nova. V svetovni vojni je kovanec, zlasti oni iz zlata in srebra, izgubil iz prometa — zamenjal ga je bankovec, ki pa že tudi ni bil več zamenljiv. Prebivalstvo je poskrilo zlatnike ter srebrnike, a država je uporabila vso določeno zlahno kovino za kritje vojnih stroškov. Krožili so le še kovanci manjvredne kovine, zlasti iz železa.

Prva leta po vojni je vladal isti denarni red. Ščasoma se zopet pojavijo kovanci, v glavnem iz srebra ter raznovrstni drobiž, a zlato pa lepo ostane v kletih banke (države) kot kritje za izdane ban-

kovce. Danes je dominanten papirnat denar. Danes se vrši nad 80% plačilnega prometa z bankovci, a kovanci igrajo podrejeno vlogo.

Papirnat denar izdaja država. Ali tudi ne samo država, nego za račun države določene banke (nazvane emisijske banke), ki se imenujejo običajno tudi Narodne banke. Tak denar se tedaj izdaja po načelu, da se lahko zamenja za zlato oz. srebro, katerega hrani emitent (izdajatelj). Prvotno se je vršila ta zamenjava v 100% meri. Recimo: kovanec je tehtal 8 gramov čistega zlata in tako se je potem dobilo za 100 papirnatih novcev 800 gramov čistega zlata. Ali ščasoma se je odstopilo od tega načela in se je znižalo za določeno število odstotkov. Denimo, da se je kritje znižalo na 60%, tedaj se je dobilo pri izmenjavi le 60% čiste kovine od teža, ki je bila določena za kovanec iste nominalne vredno-

sti. S tem se je doseglo, da se je lahko izdalo več bankovcev in tako zadovoljilo zahtevam trgovine ter prometa. Za razliko do 100% kritja pa so služila ter služijo drugi premoženjski objekti, kakor menice, devize (zlasti zlate devize — na valute, ki so zamenljive za zlato) in kredit, ki ga uživa emitent. Bankovce izdajajo danes v glavnem privilegirane emisijske banke (Banque de France, Bank of England, Deutsche Reichsbank, Narodna banka kraljevine Jugoslavije itd.), katerim je država odstopila to zamotano nalogo. Bankovci pa seveda morajo biti kriti in tej vrsti zlasti služita zlato ter srebro, devize ter menice. Prvenstveno ima to svojstvo zlato. V zgodovini denarstva imamo tudi primere, ko se je skušalo vpeljati za podlago oziroma za kritje kake druge dobrine, na primer žito.

(Dalje prihodnjič)

Seja osrednjega lesnega odseka

pri Zvezi trg. združenj dravske banovine v Ljubljani bo v sredo dne 13. decembra ob 10. uri v Celju v prostorih Združenja trgovcev za Celje-mesto.

Dnevni red:

1. Predlogi sekcij in predsedstva.
2. Poročilo predsednika.
3. Plačilni pogoji pri izvozu.
5. Slučajnosti.
2. Poročilo tajnika.

Predsednik:

Franjo Škrbec s. r.

Tajnik:

Dr. Ivko Pustišek s. r.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanec do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja. Prof. inž. Friderik Degen:

Hise s trgovskimi lokali so na prodaj v Novem mestu, Cerknici, Rakeku, Zgornji Šiški, Višnji gori in Kamenju. Vprašajte pri Kmetški posojilnici v Ljubljani.

Nazadovanje tuiškega prometa v Mariboru

Po policijskem izkazu je bilo v Mariboru v preteklem mesecu novembra prijavljenih vsega skupaj le 1408 tujcev, ki so prenočili 3168krat. Od tega števila odpade na naše državljane 1058 z 2404 nočninami, na Nemce pa 269 s 603 nočninami. Razen tega je bilo prijavljenih še nekaj inozemcev, med njimi 25 Čehov in 24 Italijanov.

Iz gornjih števil vidimo, da število tujcev v Mariboru močno nazaduje, kar ni le sezonski pojav, ampak v glavnem posledica vojne. V prejšnjih mesecih je bil dotok sosednjih Nemcev nemerno večji in je za nekatere zimске mesece včasih skoraj dosegel število naših državljanov. Poslovnih ljudi, zlasti potnikov, pa tudi drugih, ki so zaradi kupčije prihajali k nam, je bilo tudi pozimi veliko, neglede na izletnike, ki so posebno ob nedeljah prihajali v mariborsko okolico, večinoma z avtobusi, in pustili mnogo denarja med nami. Spričo naših nizkih cen, za lastnike mark in prejšnjih šilingov seveda, so izletniki severa neprimerno ceneje in bolje prebili pri nas nedeljo kot doma, pri tem pa napravili lep izlet. Nemara se boljši časi še ne bodo vrnili tako kmalu!

Doma in po svetu

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je bil povišan v armijskega generala.

V vladi se je začela razprava o novem volivnem zakonu. V javnosti pa se množe glasovi, da bi smele biti volitve šele po izvršeni notranji preureditvi države.

Glavni tajnik HSS dr. Krnjević je govoril na shodu v Pokupskem Gradcu in dejal med drugim, da živimo danes v dobi nasilja, ko človek vedno bolj postaja volk. Za primer je navedel napad na Finsko in dejal: Na severo-zapadu Rusije je mala država Finska. Ta država ima kmetstvo večinoma v parlamentu. Voditelj finskih kmetov je predsednik republike. Ta država je najbolje urejena država v Evropi. Narod je tu sam sebi gospodar. Sedaj je Rusija, ki se ponša

ko nekdanja carska Rusija, začela govoriti, da jo ogroža mala Finska, ki ima nekaj nad 2 milijona prebivalcev. Ta naj postane nevarnost za 170 milijonsko Rusijo. Finci so bili pripravljeni sporazumeti se, niso si pa pustili odsekati glave, niso se pustili žive pokopati. Rusija se je ponasala na najbolj sramoten način. To sem navedel, da vidite, kakšne razmere vladajo na svetu. Toda politika nasilja se ne more vzdržati.

Uveljavljena je bila uredba o svobodnem odhajanju cisternskih vagonov v tujino. Omejitev velja za državne in za zasebne cisternske vagon. Prometni minister pa more dovoliti lastnikom teh vagonov, če jih imajo več ko 15, da

imajo polovico teh vagonov v tujini, če jih imajo 6—15 pa smejo imeti v tujini do 7 vagonov. Za one, ki imajo do 6 vagonov omejitev ne velja. Prometni minister pa more v sporazumu z vojnim odstotek svobodnih vagonov zvišati ali zmanjšati.

Samostojen zavod za zunanjo trgovino banovine Hrvatske se ne bo ustanovil.

Beograjska univerza je bila zaradi nemirov dijakov po odredbi rektorata zaprta za pet dni.

Izdala se bo uredba o kontroli izvoza bombaža in bombažnega blaga.

Domače železarne ne bodo zvišale cene železa, kakor poroča »Jugoslovanski Lloyd«.

Cinkarna v Celju namerava povečati proizvodnjo cinka. Podjetje bo zato obrat povečalo.

Zveza jugoslov. inženirjev je protestirala proti temu, da se je podelil diplomiranim absolventom ekonomsko-gospodarske visoke šole v Zagrebu naslov inženir ekonomije.

Otvoritev rudarske šole v Varadinu je dovolila banska uprava.

Lufthansa je zaradi nezadostnega prometa omejila redni zračni promet na progi Berlin—Beograd—Carigrad na enkrat tedensko. V zadnjem poldrugem mesecu ni prišel z letalom niti en potnik iz Nemčije v Turčijo.

Neke nemške finančne skupine se zlasti zanimajo za izkoriščanje kromovih ležišč v Južni Srbiji.

Družba »Jugocelika« bo zvišala svoj kapital od 600 na 800 milijonov, kakor smo že poročali. Sedaj gre le še za to, katera državna ustanova ima teh 200 milijonov din preveč.

Te dni bo zopet obnovljena železniška zveza iz Romunije skozi Černovice in Lvov v Krakov, ker je Sovjetska Rusija odnehala od svoje namere, da razširi tir na tej železniški progi.

Noblova nagrada za mir se letos ne bo podelila.

Za predsednika fašistične zbornice in korporacije je bil imenovan Dino Grandi. Kdo bo namesto Grandija imenovan za justičnega ministra, še ni znano.

Francoski mornariški minister Campinchi je izjavil novinarjem o novih nemških minah: Preveč se govori o magnetičnih minah. V resnici pa se te čisto navadno polove. Magnetna mina eksplozira z električnim kontaktom, ki nastane, če gre kovinski ladijski nos čez gornji del mine. Pojav novega orožja povzroči vedno tudi protiorožje. V tem primeru dajeta magnetizem in elektriciteta rešitev problema.

Angleški bombniki so bombardirali Helgoland ter napadli v bližini otoka zasidrane nemške vojne

ladje. Angleži poročajo, da je bila ena nemška križarka direktno zadeta. Edino nemško letalo, ki se je dvignilo, je bilo sestreljeno. Kljub streljanju protiletalskih baterij so se vsa angleška letala vrnila v svoje baze. Tako pravi angleško poročilo, nemško pa zanika vsako poškodbo ladij ter pravi, da so bila angleška letala preganana.

Kapitan nemškega parnika »Watusia« je dal parnik zažgati, ko je videl, da bo padel v roke Angležem, 155 mož posadke parnika je bilo nato interniranih v Južni Afriki.

Potopljene so bili: švedska trgovska ladja »Rudolf«, francoski 7000tonski parnik »Florida«, norveška ladja »Arktums«, angleški 10.000tonski parnik »Doric Star«.

194 ladij s skupno tonažo 735.768 ton so Nemci po njih navedbah potopili v prvih treh mesecih vojne. Angleži trde, da so te številke mnogo previsoke.

Finci so po francoskih poročilih z minami zaprli dohod v Kronstadt, da se sovjetske vojne ladje ne morejo vrniti v svoje pristanišče.

Italija je prodala Fincem 25 letal tipa »Savoia«. Prvih deset letal je že prišlo na Finsko.

Vodstvo Rdečega križa v Washingtonu je poslalo na Poljsko 250.000 dolarjev, da se pomaga poljskemu prebivalstvu v zasedenih krajih.

Sejmi

10. decembra: v Sv. Juriju pri Celju-okolici.

11. decembra: v Litiji, Središču.

12. decembra: v Metliki, Kamniku, Ormožu, Mariboru, Dolnji Lendavi.

13. decembra: V Gor. Logatecu, Mengšu, Radovljici, Zalcu, Celju, Ptuj, Trbovljah, Jurklostru, Sv. Petru pod sv. gor., Gegradu, Trbegovcih, Nedelišču.

14. decembra: v Turnišču.

15. decembra: v Zirovnici, Mariboru, Slov. Bistrici, Trbovljah.

16. decembra: v Veliki Loki, Brežicah, Celju, Trbovljah, Vidmu ob Savi.

Viljem Brauns

TOVARNA ANILINSKIH BARV IN KEMIČNIH IZDELKOV

Celje

Priporočila svoje specialne izdelke

barve za obleke v zavrtkih, barve za luženje lesa v zav., barve za tla v zavrtkih, barve za pirhe v zavrtkih, Vilbra barve za usnje.

Anilinske barve za obrtniške potrebe

barve za volno, barve za bombaž, barve za živila, barve topljive v masti, barve topljive v olju, barve za sveče, barve topljive v vodi, barve topljive v alkoholu.

Razne kemične izdelke za gospodinjstvo in obrt

Zahtevajte cenike!

A. ŽIBERT
TRGOVINA S ČEVLJI
LJUBLJANA
PREŠERNOVA UL.
TELEFON ŠTEV. 37-98

priporočila cenjenemu občinstvu svojo veliko zalogo prvovrstnih najmodernejših čevljev najboljših tvrdk za dame in gospode ter za deco v vseh velikostih, kakor tudi prvovrstne gojzerce in športne čevlje po zmerno nizkih cenah. — Oglejte si izložbe!

Ustanovljeno 1850

Zaloga vseh vrst stekla, porcelana in keramike. Stavbno in umetno steklarstvo. Specialna zaloga in okvirjenje slik

JULIJ KLEIN

LJUBLJANA

Wolfova ulica št. 4

Telefon 33-80

BENEŠKI JARMENIKI

KOMPLETNE ZAGINE OPREME VODNE TURBINE, TRANSMISIJE

STROJNO PODJETJE ING. BORŠTNAR
LJUBLJANA-ŠIŠKA, JERNEJEVA C. 18 TEL. 45-60

Pozor trgovci!

Damske in otroške predpasnike iz klota kretona, ripsa in batista kakor tudi razno drugo damsko konfekcijo izdeluje na veliko tvrdka

F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

Rumene britvice

(barva zak. zaščit.)

Proizvod:

KONBINOS, MARIBOR

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

R. Z. Z. NEOM. Z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, v lastni palači
obrestuie hranilne vloge najugodnejše

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte, štrake, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

Šivalni stroji

VERITAS

s tovarniško garancijo

Trgovci popust! SPLOŠNA TRGOVSKA

d. z o. z.

LJUBLJANA

Tyrševa cesta 33

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

Issteja z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!